

MÅNADSFARTYG September 2024 – GG 569 *Vingaborg*

Den 5 september markerar 50-årsjubileet sedan GG 569 *Vingaborg* levererades från det norska skeppsvarvet Flekkefjord Slipp & Maskinfabrikk till partrederiet Henry Johansson (3/19) och hans bror Bo Johansson (3/19), samt Ingemar Eriksson (1/19) och Hans Johnsson (3/19) från Donsö. Tidigare ägare av GG 133 *Nordsjö*, Uno Eliasson (3/19), Helge Olausson (3/19) och Ragnar Karlsson (3/19), var också delägare i fartyget.

GG 569 *Vingaborg*. Foto: Åke Hansson

När *Vingaborg* beställdes den 28 augusti 1973 introducerade hon ett helt nytt koncept inom pelagiskt fiske (fiske av arter som lever i den fria vattenmassan, exempelvis sill och makrill). Fartyget konstruerades som en kombinerad ringnotsbåt och häcktrållare. Redan i mitten av 1960-talet hade de båda partrederierna *Nordsjö* och *Vingaborg* förverkligat denna idé med en kombinerad fiskebåt vid byggandet av stålfiskefartygen GG 133 *Nordsjö* och GG 569 *Vingaborg* vid Lödöse Varf, men man höll då fast vid den traditionella idén om att fiskebåtar skulle vara sidotrållare och utrustade med kryssarakter, vilket var normen för de flesta fiskefartyg i Skandinavien under 1960-talet.

I början av 1970-talet utvecklade fiskelaget sina planer och beslutade att bygga en häcktrållare kombinerad med ringnotsfiske. Fartyget skulle vara tillräckligt stort för att rymma två snörpvadar och skulle också utrustas med shelterdäck i stället för den valback

som var dominerande på stålfiskefartyg under 1960-talet, för att ge ökat skydd över arbetsdäck.

Dessa idéer presenterades för fartygskonstruktionsfirman Ankerløkken Marine i Bergen när rederiet 1973 började överväga att ersätta både *Vingaborg* och *Nordsjö* med ett nytt och mer ändamålsenligt fartyg. Ankerløkken Marine, en ledande firma inom konstruktion och utveckling av fiskefartyg vid denna tid, blev intresserade av förslaget och utvecklade två nya typer av fiskefartyg för pelagiskt fiske: en mindre modell på cirka 50 meter i längd och 9,5 meter i bredd, samt en större variant på drygt 60 meter i längd och 12 meter i bredd. Båda var designade för både ringnots- och trålfiske och var bland de första kombinerade trålare/ringnotsfartygen.

Fem fartyg av den mindre typen byggdes, varav tre för Sverige (*Vingaborg*, *Abba* och *Timor*) och ett vardera till Danmark (*Isafold*) och Färöarna (*Trubaduren*). *Vingaborg* var det första fartyget av denna typ, och det var skepparen Henry Johansson som drev konceptet framåt. Trots hans initiala önskan att beställa den större varianten, valdes den mindre på grund av olika omständigheter. De fem fartygen var i huvudsak systerfartyg, men vissa detaljer skiljde dem åt. *Vingaborg* och *Timor*, till exempel, hade öppna räckverk i stället för svinrygg på backen, vilket Henry Johansson föredrog för att förbättra sikten vid ringnotsfiske.

Fyra fartyg av den större typen byggdes också: två till norska fiskelag (*Møgsterfjord* och *Varberg*), ett till Grönland (*Umanaq*) och ett till ett fiskebolag i Hull, England (*St Loman*). Flera av dessa fartyg byggdes vid Flekkefjord Slipp & Maskinfabrikk, med skrov tillverkade vid Kvina Verft i Kvinesdal, båda varv inom samma koncern. *Timor* och *Trubaduren* byggdes vid FEAB Karlstadverken och färdigställdes vid andra varv. *Timor* utrustades vid Myklebust Mek. Verksted AS (numera Myklebust Verft) och *Trubaduren* vid Skála Skipasmiðja (numera Mest Shipyard), Färöarna på grund av ekonomiska problem vid Hälsö varv.

Vingaborg beställdes den 28 augusti 1973 av fiskelagen *Vingaborg/Nordsjö* vid Flekkefjords Slipp & Maskinfabrikk A/S och skeppsmäklare var Rolf Ljungsvik som även inköpte fiskelagets tidigare fiskefartyg *Vingaborg* (b. 1967 vid Lödöse Varf), samt sålde GG 133 *Nordsjö* till Nils Hansen i Skudeneshavn. Nya *Vingaborg* sjösattes den 8 april 1974 vid Kvina Verft och utrustades därefter vid Flekkefjords Slipp & Maskinfabrikk A/S med leverans den 5 september samma år. Byggekostnaden var cirka 11 miljoner kronor.

Fartyget byggdes med sex RSW-tankar och ett torllastrum, och hade inredning för en besättning på totalt 14 personer. Huvudmotorn var en 7-cylindrig Wichmann-dieselmotor på 1 750 hk. Däcksutrustningen inkluderade två kombinerade snörp- och trålvinschar samt en trålrumma från Karmøy Winch AS. En nyhet var att *Vingaborg* var utrustad med ett passivt stabiliseringssystem från Ulstein, som användes i både ringnotsfiskefartyg och trålare, samt på flera andra fartygstyper. Vidare var fartyget utrustat med sex RSW-tankar (Refrigerated Sea Water) av Kværner Brugs Kjøleavdelnings fabrikat angående kylsystemet för dessa. Isoleringen har utförts av A/S Ikas.

GG 569 *Vingaborg*. Leveransbild. Foto: Dydland, Flekkefjord

Ombord fanns även en Malo kombinerad arbets- och livbåt, utrustad med en 6-cylindrig Volvo Pentamotor på 75 hk. Den elektroniska utrustningen ombord på *Vingaborg* för navigation och fiskletning inkluderade SU Havsonar, SK Skippersonar, EQ Ekolod, Ekolodförstorare, FB Trålöga och FB Trålvakt från Simrad. Fartyget var dessutom utrustat med Deccaradar, Sailor SSB-radiotelefon och VHF-telefon, Decca/Arkas autopilot samt nödriktningssändare.

Skeppsvarvet

När *Vingaborg* levererades hade Flekkefjord Slipp & Maskinfabrik en ordervolymer som aldrig tidigare i varvets historia. Inklusivt *Vingaborg* skulle totalt sju nya fartyg, till ett värde av över 100 miljoner norska kronor, levereras fram till 1977. Dessa fartyg var beställda av kunder i Danmark, Sverige, Island och Norge.

Typ av fiske

Under sin tid i Sverige användes *Vingaborg* främst för sill- och makrillfiske i Nordsjön och Skagerrak, samt för trålfiske efter kolmule (blåvitling) åren 1976 och 1977. Fartyget deltog även i torskfiske i Östersjön under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet.

Efter införandet av ekonomiska zoner i Nordsjön av närliggande stater den 1 januari 1977 blev det svårare att erhålla fisketillstånd i området. Detta begränsade möjligheterna för fartyg som *Vingborg*, vilket ledde till att det avyttrades efter knappt nio år i fiskelagets ägo.

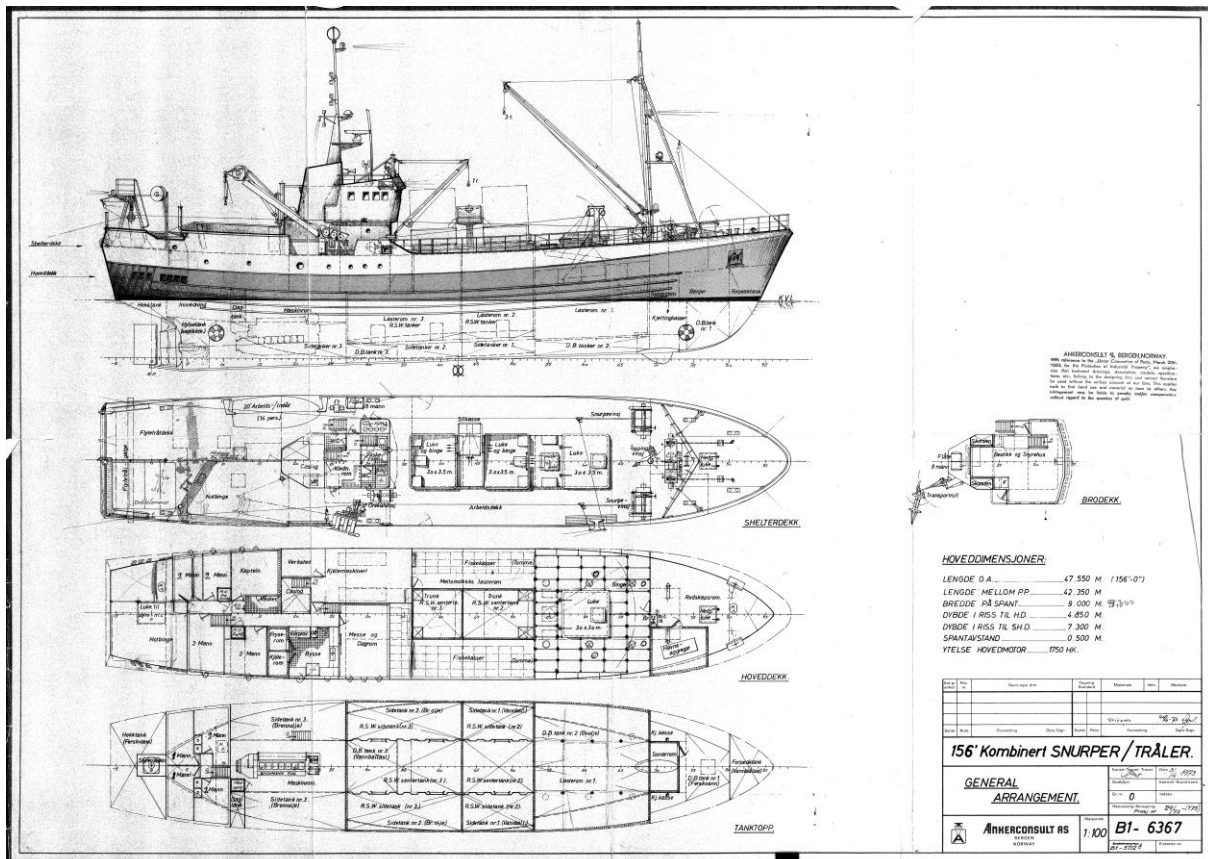
Vingborg såld till Chile

Den 30 maj 1983 såldes *Vingborg* för 13 672 500 kronor till Pesquera Iquique S.A. i Santiago, Chile. Fartyget överlämnades i Hirtshals, Danmark, och namnet förkortades till *Vinga*. Hemorten blev först Talcahuano och senare Valparaiso. I Chile användes *Vinga* för fiske efter anchoveta, en ansjovisart som främst fiskas för produktion av fiskmjöl.

År 1997 överfördes *Vinga* till Pesquera Iquique-Guanaye S.A. På grund av förändringar inom den chilenska fiskeindustrin blev *Vinga* 2002 upplagd på land vid Asenav-varvet i Valdivia.

År 2008 övertogs hon av South Pacific Korp SA, ett dotterbolag till Corpesca SA, som senare gick samman med Pesquera San José S.A. för att bilda ORIZON Seafood. Efter att ha legat upplagd i 20 år, skrotades *Vinga* 2022 i Valdivia.

Faktaruta

Reg.nr.	11434
Signal	SMNU
IMO	7 393 690
Byggår	1974
Varv	Kvina Verft (skrov) Flekkefjord Slipp og Maskinfabrikk A/S (utrustning)
Byggort	Kvinesdal/Flekkefjord
Byggnr	115
Tonnage brt	484
Tonnage net	180
LxBxD	160,9×31,2×16,3 fot; 49,0×9,50×4,95 meter
Fart knop	13
Klass:	Det Norske Veritas +1A1, Deep Sea Fishing, Ice C
Huvudmotor	Wichmann Motorfabrikk Diesel 7AX 2SC SA 7 cyl.
Effekt	1 750 hk vid 375 varv/m in.
Propeller	Wichmann, 4-bladig, ställbar, D=2 300 mm
Sidopropellrar	Brunvoll, effekt 200 hkr (förut), 300 hkr (akter)
Styrmaskin	Tenfjord typ H-155-ESO
Hjälpmotorer	2 Volvo Penta TMD 120AK på vardera 230 hk samt 1 st Volvo AK MV 70 A om 70 hk
Snörpvinsch	2×22 ton hydraulisk splittvinsch Karmøy Mek. Verksted.
Tråltrumma	Karmøy Mek. Verksted, 25 ton
Kraftblock	Triplex nätvinsch 603/360/2A Super med 14,5 ton dragkraft
Fiskpump	Karmøy Mek. Verksted, 14"
Fiskrumskapacitet	Ett isolerat rum om 200 kbm, 6RSW tankar 450 kbm
Kylanläggning	Kværner Bruk 2×150 000 kcl
Brännoljetankar	110 kbm
Vattentankar	20 kbm
Smörjoljetankar	4 kbm
Ballasttankar	57 kbm

1 bom	5 ton
1 bom	1,5 ton
2 notkranar:	Triplex TRH -70 på vardera 1,5 ton (transportrulle)

Källor i urval:

Bornmalm, L. De svenska ringnotsfiskefartygen. Länspumpen 1993:1, s. 3–18.

http://www.boatparking.cl/index.php?option=com_content&view=featured&Itemid=102, hämtad 2023-02-28

<http://asenav.cl/en/english-homepage/>, hämtad 2023-02-28

<https://orizon.cl/en/about-us/>, hämtad 2023-02-28

Specifikation från Ankerkonsult A/S

Intervju med mellan Lennart Bornmalm/Andreas Ingvarsson och Tommy Johansson 2023-01-05. Telefonintervju med Tommy Johansson den 1 augusti 2024. Lennart Bornmalm.

E-postkorrespondens med Sigmund Kroslid, tidigare marknadsdirektör vid Flekkefjord Slipp & Maskinfabrikk och Kvina Verft. Lennart Bornmalm den 12 augusti 2024.

M/S Vingaborg – kombinert tråler/snurper levert til Sverige fra Flekkefjord Slipp. Skipsrevyen, september, 1974.

Yrkesfiskaren provnummer, juni 1976.

Svenska Väst kustfiskaren nr 19, 10 oktober 1974.

Fisket – mitt liv. Boken om Leif på Astrid. Leif Johansson och Evabritt Larsson, Göteborg 2018.

Fisket, en berättelse om personer, båtar och verksamhet på ön Öckerö, Eisten Sjødell Öckerö 1997.

Text:

Lennart Bornmalm och Andreas Ingvarsson